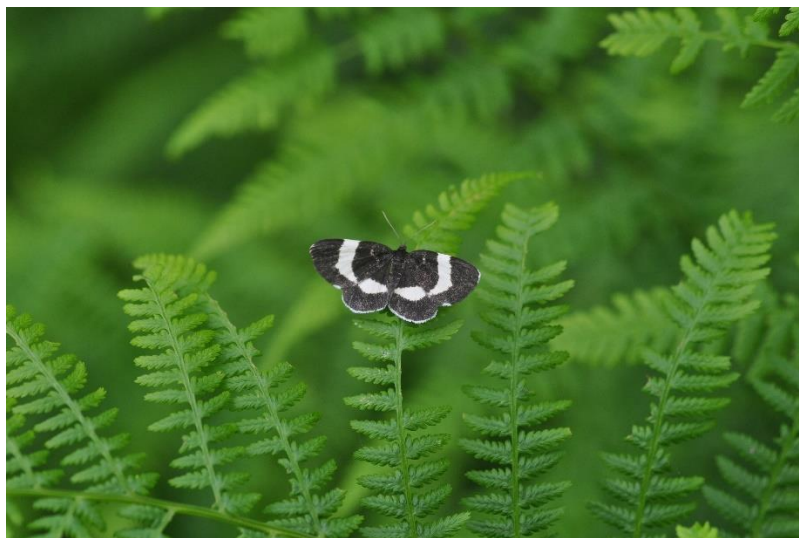

Uppdaterad åtgärdstabell 2023–2027 för trolldruvemätare

(Baptria tibiale)

Hotkategori: **Starkt hotad (EN)**

Åtgärdstabellen har upprättats av
Annika Carlsson, Länsstyrelsen i Västernorrlands län

NATURVÅRDSVERKET

Naturvårdsverket

Tel: 010-698 10 00

E-post: registrator@naturvardsverket.se

Postadress: Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm

Internet: www.naturvardsverket.se

Koordinerande myndighet:

Länsstyrelsen i Västernorrlands län

Tel: 0611 – 34 90 00,

E-post: vasternorrland@lansstyrelsen.se

Postadress: 871 86 Härnösand

Internet: www.lansstyrelsen.se/vasternorrland

Omslag: Trolldruvemätare, foto Annika Carlsson

Förord

Åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper och deras genomförande är ett av flera verktyg för att nå det av riksdagen beslutade miljökvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv, och även de övriga sex ekosystemrelaterade miljökvalitetsmålen.

Åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper bidrar också till att bevara arter och naturtyper inom EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv samt att uppnå mål inom Konventionen för biologisk mångfald och i de Globala målen för hållbar utveckling om att hejda förlusten av biologisk mångfald.

Åtgärdsprogrammet för trolldruvemätare 2015–2019 har tagits fram och koordinerats nationellt av Länsstyrelsen i Västernorrlands län. Efter den första programredovisningen för åren 2015–2019 beslutade Naturvårdsverket att förlänga programmet till och med 2027 och att åtgärdstabellen skulle uppdateras. Vid uppdateringen av åtgärdstabellen har kortsiktiga mål uppdaterats.

Rapporten innehåller mål samt en kortfattad presentation av angelägna åtgärder under tiden 2023–2027 för att trolldruvemätarens bevarandestatus i Sverige ska kunna förbättras. Åtgärderna samordnas mellan olika intressenter, vilket får till följd att kunskapen om och förståelsen för arten ökar. Förankring av åtgärderna har skett genom samråd med berörda aktörer.

Samlad information om åtgärdsprogrammet finns på Naturvårdsverkets hemsida: Åtgärdsprogram för trolldruvemätare, ISBN 978-91-620-6679-6.

Stockholm maj 2024

Maria Widemo
Chef Artenheten

Fastställelse och giltighet

Naturvårdsverket beslutade i maj 2024 att fastställa uppdaterad åtgärdstabell för trolldruvemätare, inklusive ändringar i kortsiktiga mål, NV-04059-24. Den uppdaterade åtgärdstabellen är tillsammans med åtgärdsprogrammet vägledande, ej formellt bindande dokument.

När giltighetstiden för ett program går ut ska programmets nationella koordinator redovisa genomförda åtgärder, resultat och måluppfyllelse under den gångna programperioden. Programmets fortsättning, djupare utvärderingsbehov och ambitionsnivå avgörs av Naturvårdsverket i samråd med programmets nationella koordinator och SLU Artdatabanken. Giltighetsperioden för åtgärdsprogrammet förlängs om det inte fattas beslut om att programmet ska upphöra eller ett nytt program fastställs.

Innehåll

FÖRORD	3
FASTSTÄLLELSE OCH GILTIGHET	3
INNEHÅLL	4
BAKGRUNDSBESKRIVNING	5
VISION OCH MÅL	6
Vision	6
Långsiktigt mål	6
Kortsiktigt mål	6
ÅTGÄRDER OCH REKOMMENDATIONER	7
Dialog och samverkan	7
Aktiva åtgärder i fält	7
Datainsamling och analyser	7
BILAGA 1.	9

Vision och mål

Vision

På lång sikt är visionen att trolldruvemätare inte längre ska vara rödlistad och att den ska finnas i livskraftiga populationer inom sitt utbredningsområde. För detta krävs att det samlade utbredningsområdet fungerar som tre metapopulationer med återkommande genutbyte mellan lokala förekomster. Populationen måste dessutom öka så att den årligen uppgår till minst 3 000 reproduktiva individer spridda över en yta av minst 40 000 km².

Långsiktiga mål

- Trolldruvemätare har minst 25 långsiktigt livskraftiga förekomster i Sverige.
- Förekomsterna inom områdena som avgränsas av linjerna mellan Kälarne–Fränsta–Rätansbyn–Bräcke samt området längs Indalssälven från Bispgården till Indal, är sammanbundna till en fungerande metapopulation.
- Området kring Ljungandalen från Rätansbyn till Fränsta utgör artens svenska kärnutbredningsområde med de flesta och rikaste förekomsterna. Inom detta område förekommer trolldruvemätare på minst 10 lokaler med mellan 100 och 300 individer på varje lokal.

Kortsiktiga mål

- Artens eventuella förekomst i Värmland, Dalarna och Hälsingland har klarlagts.
- Trolldruvemätare har ökande populationstrender inom Ljungandalenområdet (inklusive Jämtkrogen), och populationsnivån inom området understiger inte 1 500 individer sammanlagt, annat än kortvarigt och under enstaka år.
- En restaurerings- och skötselplan är upprättad för alla förekomstområden. Av planen ska framgå vilka lokala förekomster som prioriteras för biotopförbättrande åtgärder och vilka områden som skulle kunna prioriteras för biotopåterskapande åtgärder.
- I syfte att tillskapa spridningslokaler eller nya förekomster för trolldruvemätare har åtminstone fem delområden med rikare förekomster av svart trolldruva röjts eller gallrats.
- En metodik för inventering och kalibrering ska tas fram.
- Inventering av samtliga lokaler ska ske en gång under programperioden.

Det kortsiktiga målet nedan har tagits bort då arten inte setts i området sedan 1993. *Arten har stabila populationstrender inom området Kramfors–Döraberget som per år inte understiger 500 individer sammanlagt, annat än kortvarigt.*

Åtgärder och rekommendationer

Dialog och samverkan

Information, evenemang, utbildning och rådgivning

Ett informationsblad tas fram som riktar sig till markägare och andra intressenter. För att öka förståelsen för behov av riktade skötselåtgärder genomförs rådgivning och utbildning av entreprenörer i syfte att sprida kunskap om arten och dess habitat.

En restaurerings-/skötselplan ska upprättas för samtliga förekomstområden. Av planen ska det framgå vilka förekomster som prioriteras för biotopförbättrande åtgärder och vilka som skulle kunna prioriteras för biotopåterskapande åtgärder. Metodik för inventering och kalibrering ska tas fram och samtliga lokaler ska inventeras en gång under programperioden.

Aktiva åtgärder i fält

Skötsel, restaurering och nyskapande av livsmiljöer

Arten är känslig för igenväxning och den viktigaste åtgärden är biotopvård i form av gallring, ringbarkning, topphugning och slyröjning. Även viss biotopvård för svart trolldruva inom en radie av 200 meter från befintliga lokaler för trolldruvemätare bör utföras.

Datainsamling och analyser

Inventering

Under den tidigare programperioden har länen i första hand jobbat med inventering och återbesök på lokaler för både arten och värdväxten. Det har därför framkommit mer kunskap om arternas utbredning och fler lokaler har tillkommit. Fortsatta inventeringar av äldre samt efter oupptäckta lokaler ska genomföras. Inventering av samtliga lokaler bör dessutom ske en gång under programperioden.

Uppföljning

De åtgärder som finns angivna i den restaurerings-/skötselplan som ska tas fram kommer att följas upp. Åtgärderna i planen ska vara tydligt strukturerade med punkter och en tidsplan.

Övervakning

I Västernorrland ska årlig övervakning av två lokaler; Pål-Jönstorpet-Henningören samt Balbodberget göras för att uppmärksamma eventuella förändringar i populationsstorleken.

Framtagande av ny kunskap

Kartläggning av lokaler för svart trolldruva bör ske för att kunna göra bedömningar om spridningsmöjligheter. För arten finns många frågeställningar att inrikta sig på som skulle passa vid examensarbeten, t.ex. vore det bra att utveckla metoder för att flytta trolldruva och skapa nya lokaler samt metoder för att bekämpa stormhatt. Sådana studier genomförs med fördel i samverkan med länsstyrelsepersonal för att gynna kunskapsutbyte.

Bilaga 1.

Föreslagna åtgärder

Kategori: Ordinarie åtgärdsprogram

Åtgärd	Län	Område/ Lokal	Aktör	Finansiär	Uppskattad kostnad NV-ÅGP	Uppskattad kostnad annan finansiär	Prioritet	Genomförs senast ¹
Dialog och samverkan								
Information/rådgivning, informationsblad	Y, Z		Lst	NV-ÅGP	15 000		1	2024
Utbildning, entreprenörer	Y, Z		Lst	NV-ÅGP	20 000		2	2026
En restaurerings-/skötselplan är upprättad för samtliga förekomstområden. Av planen framgår vilka förekomster som prioriteras för biotopförbättrande/biotopskapande åtgärder	Y, Z		Lst	NV-ÅGP	120 000		1	2024
Aktiva åtgärder i fält								
Biotopvård (gallring, ringbarkning, topphuggning)	Y, Z		Lst	NV-ÅGP	250 000		1	2027
Biotopvård (slyröjning)	Y, Z		Lst	NV-ÅGP	150 000		1	2027

NATURVÅRDSVERKET

Biotopvård trolldrualokaler inom en radie av 200 m från befintliga lokaler	Y, Z		Lst	NV-ÅGP	60 000		3	2027
Datainsamling och analyser								
Inventering av äldre lokaler	Y, Z, S		Lst	NV-ÅGP	70 000		2	2027
Inventering efter oupptäckta lokaler	Alla ²		Lst	NV-ÅGP	150 000		1	2027
Inventering av samtliga lokaler en gång per programperiod	Y, Z		Lst	NV-ÅGP	100 000		1	2027
Årlig uppföljning av två lokaler	Y	Pål-Jönstorpet- Henningssören & Balbodberget	Lst	NV-ÅGP	60 000		1	Årligen ³
Årlig övervakning av trolldruva & trolldruvemätare	Y	Granbodåsen	Lst	NV-ÅGP	50 000		1	Årligen ³
Inventering av åtgärdsbehov i befintliga lokaler	Y, Z			NV-ÅGP	100 000		1	2025
Uppföljning av åtgärderna i restaurerings- /skötselplanen	Y, Z		Lst	NV-ÅGP	80 000		1	2027
Kartläggning av trolldruva inom 2 km från befintliga lokaler för att kunna göra bedömningar om spridningsmöjligheterna	Y, Z		Lst	NV-ÅGP	20 000		3	2027

NATURVÅRDSVERKET

Studier om trolldruvemätare, examensarbete	Y, Z		Lst/Universitet	NV-ÅGP	20 000		3	2027
Försök att flytta trolldruva för att skapa nya lokaler för trolldruvemätare, examensarbete	Y, Z		Lst/Universitet	NV-ÅGP	20 000		3	2027
Försök att minska konkurrensen från stormhatt, examensarbete	Y, Z		Lst/Universitet	NV-ÅGP	20 000		3	2027
<i>Total uppskattad kostnad för åren 2023–2027</i>					<i>1 305 000</i>			

¹ - Angivet år ska ses som en riktlinje under förutsättning att åtgärden kan finansieras. Det kan komma att flyttas framåt på grund av resursbrist.

² - Med ”Alla län” (alt ”Berörda län”) menas Västernorrland Jämtland, Gävleborg, Dalarna och Värmland.

³ - Kostnaden som anges är den totala summan under programperioden.

